

SLOVENSKÁ REPUBLIKA

UZNESENIE

Ústavného súdu Slovenskej republiky

IV. ÚS 102/2012-17

Ústavný súd Slovenskej republiky na neverejnom zasadnutí senátu 1. marca 2012 predbežne prerokoval sťažnosť A. O., Ž., zastúpenej JUDr. M. P., s. r. o., Ž., konajúcou prostredníctvom advokátky a konateľky JUDr. M. P., ktorou namieta porušenie svojho základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov podľa čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky a čl. 38 ods. 2 Listiny základných práv a slobôd a práva na prejednanie svojej záležitosti veci v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd postupom Okresného súdu Žilina v konaní vedenom pod sp. zn. 33 C 8/2007, a takto

r o z h o d o l :

Sťažnosť A. O. o d m i e t a ako zjavne neopodstatnenú.

O d ô v o d n e n i e :

I.

Ústavnému súdu Slovenskej republiky (ďalej len „ústavný súd“) bola 22. novembra 2011 doručená sťažnosť A. O. (ďalej len „sťažovateľka“), ktorou namieta porušenie svojho základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov podľa čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“) a čl. 38 ods. 2 Listiny základných práv a

slobôd (ďalej len „listina“) a práva na prejednanie svojej záležitosti v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd (ďalej len „dohovor“) postupom Okresného súdu Žilina (ďalej len „okresný súd“) v konaní vedenom pod sp. zn. 33 C 8/2007 (ďalej aj „namietané konanie“).

Z obsahu sťažnosti vyplýva, že okresným súdom je pod sp. zn. 33 C 8/2007 vedené občianskoprávne konanie v právnej veci o zdržanie sa zásahov do práv zodpovedajúcim vecným bremenám; sťažovateľka je účastníčkou označeného konania v procesnom postavení odporkyne (odporkyňou v 1. rade, pozn.).

Sťažovateľka v sťažnosti okrem iného uvádza:

„Dňa 24. 10. 2007 navrhovatelia podali proti odporcom v rade 1-3 návrh, ktorým sa domáhajú aby odporcovia boli povinní navrhovateľom v rade 1,2 pochnúť právoplatnosťou rozsudku umožniť a trpieť prechod cez pozemok parc. č. 378/1 - zast. plochy a nádvoria o výmere 113 m², zapísané na LV č. 40 a vstup do pivničných priestorov nachádzajúcich sa pod rodinným domom č. s. 419 a zdržať sa zásahov, ktoré by navrhovateľov 1,2 výkon práv vyplývajúcich z vecného bremena, zriadeného odporkyňou v rade 1 v prospech navrhovateľov 1,2 zmluvou V 6171/04 znemožnil, a zároveň sa domáhajú, aby odporcovia v rade 1-3 boli povinní spoločne a nerozdielne zaplatiť navrhovateľom 1,2 náhradu trov konania do 3 dní odo dňa právoplatnosti rozsudku s platobným miestom v zmysle § 149 ods. 1 OSP.

Od podania návrhu dňa 24. 10. 2007 súd do dnešného dňa teda za obdobie 4 rokov nevydal prvostupňové rozhodnutie.

Okresný súd v Žiline porušil právo na prerokovanie veci bez zbytočných prieťahov podľa čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky v konaní vedenom na Okresnom súde v Žiline, č. k. 33 C 8/2007, nakoľko súdne konanie prebieha už 4. rok, pričom neexistuje žiadna zložitosť veci ktorá by ospravedlňovala takúto 4-ročnú dĺžku súdneho konania...

Pri uplatnení ochrany môjho základného práva som využila všetky právne prostriedky, ktoré mi právne predpisy na jeho ochranu poskytujú. Dňa 17. 10. 2011 som podala sťažnosť proti porušovaniu práva na verejné prerokovanie veci bez zbytočných prieťahov podľa § 62 zák. č. 757/2004 Z. z. (zákon o súdoch) v znení neskorších predpisov

predsedovi Okresného súdu v Žiline, pričom na sťažnosť v zákonnej 30-dňovej lehote predseda Okresného súdu v Žiline neodpovedal. Tým som splnila podmienku ustanovenú v § 53 ods. 1 zákona Národnej rady Slovenskej republiky č. 38/1993 Z. z. o organizácii Ústavného súdu Slovenskej republiky, o konaní pred ním a o postavení jeho sudcov v znení neskorších predpisov.“

Sťažovateľka tvrdí, že «Okresný súd v Žiline porušil právo na prerokovanie veci bez zbytočných prieťahov podľa čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky v konaní vedenom na Okresnom súde v Žiline, č. k. 33 C 8/2007, nakoľko súdne konanie prebieha už 4. rok, pričom neexistuje žiadna zložitost' veci ktorá by ospravedlňovala takúto 4-ročnú dĺžku súdneho konania.

Žiadna zložitost' veci nemôže v tomto prípade ospravedlniť 4-ročnú dĺžku súdneho konania.

Tento postup Okresného súdu v Žiline v prípade predmetného sporu je potrebné klasifikovať ako neodborný a je z neho zrejmy nedostatok v činnosti súdu v zmysle vyjadrenia Ústavného súdu v konaní sp. zn. II. US 61/98, podľa ktorého:

„Nesprávna organizácia práce, ako aj iné nedostatky v činnosti súdu, ktoré boli príčinou neprimeranej lehoty prerokovania konkrétnej veci, sú porušením základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prieťahov.“».

Na základe argumentácie uvedenej v sťažnosti sťažovateľka navrhuje, aby ústavný súd takto rozhodol:

„Základné právo A. O. na prerokovanie veci bez zbytočných prieťahov upravené v čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky, v čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd a v čl. 38 ods. 2 Listiny základných práv a slobôd Okresným súdom v Žiline postupom v konaní vedenom pod sp. zn. 33 C 8/2007 porušené bolo.

Okresnému súdu Žilina prikazuje v konaní vedenom pod sp. zn. 33 C 8/2007 konať bez zbytočných prieťahov.

A. O. priznáva primerané finančné zadostučinenie vo výške 4.000,- € (slovom štyritisíc Eur), ktoré je Okresný súd v Žiline povinný vyplatiť do dvoch mesiacov od právoplatnosti tohto nálezu.

Okresný súd Žilina je povinný uhradiť trovy právneho zastúpenia sťažovateľa advokátskej kancelárii JUDr. M. P., s. r. o., Ž., vo výške 314,18 € na účet...“

Ústavný súd si v súvislosti s prípravou predbežného prerokovania sťažnosti vyžiadal z okresného súdu príslušný spis a zároveň požiadal predsedu okresného súdu o vyjadrenie k sťažnosti. Predseda okresného súdu sa k sťažnosti vyjadril v prípise sp. zn. 1 Spr 492/11 zo 7. februára 2011, v ktorom okrem iného uviedol:

„Vo veci ústavnej sťažnosti A. O... Vám predkladáme vyjadrenie zákonnej sudkyne. Vyjadrenie dopĺňam o informáciu, že sudkyňa na pojednávaní dňa 30. 01. 2012 vyhlásila rozsudok. Ten sa v súčasnosti doručuje účastníkom konania.

S vyjadrením sudkyne sa stotožňujem, a preto ho považujte aj za stanovisko vedenia Okresného súdu Žilina...“

V priloženom vyjadrení zákonnej sudkyne sa okrem iného uvádza: *„Samotná odporkyňa (sťažovateľka) vo veci podala vzájomný návrh, za ktorý následne nezaplatila súdny poplatok, z ktorého dôvodu bolo konanie o vzájomnom návrhu zastavené, čím došlo tiež k predĺženiu konania. Jedná sa o právne náročnú vec, účastníci konania nemajú medzi sebou usporiadané vzťahy k svojim susediacim nehnuteľnostiam, tiež prejavili vôľu na mimosúdne rokovanie, na čo im bola zo strany súdu poskytnutá lehota, avšak k mimosúdnej dohode nedošlo.“*

Z priloženého spisu okresného súdu ústavný súd zistil tieto skutočnosti:

1. Predmetom konania je rozhodovanie o návrhu navrhovateľov Ing. R. V. a K. V., obaja bytom T. (ďalej len „navrhovatelia“), ktorým sa domáhajú proti odporcom (teda aj sťažovateľke ako odporkyňi v 1. rade, pozn.) uloženia povinnosti strpieť prechod cez pozemok a zdržania sa zásahov do práv zodpovedajúcich vecným bremenám; návrh bol okresnému súdu doručený 24. októbra 2007 a je vedený pod sp. zn. 33 C 8/2007.

2. Dňa 6. novembra 2007 okresný súd zaslal návrh na vyjadrenie odporcom, ktorí sa k nemu písomne vyjadrili 23. novembra 2007.

3. Dňa 19. novembra 2007 okresný súd nariadil termín pojednávania na 8. február 2008, ktoré bolo na žiadosť navrhovateľov preložené na 11. február 2008; na tomto

pojednávani okresný súd vykonal dokazovanie výsluchom účastníkov a pojednávanie odročil na neurčito na účely vykonania ohliadky na mieste samom za účasti účastníkov a navrhovaného svedka.

4. Pred vykonaním ohliadky na mieste samom okresný súd vyzval účastníkov konania o predloženie listinných dôkazov (účastníci konania si povinnosť splnili až po opakovanej výzve okresného súdu zo 6. augusta 2010, pozn.) a zároveň na návrh navrhovateľov rozhodol o pripojení priestupkového spisu súvisiaceho s namietaným konaním, ako aj spisu sp. zn. 18 C 251/2007, ktorý sa týkal rozhodovania o nariadení predbežného opatrenia.

5. Odporcovia podali 28. októbra 2008 vo veci vzájomný návrh na zrušenie vecného bremena, ktoré vzniklo zápisom vkladu zmluvy č. V 6171/04; konanie o vzájomnom návrhu okresný súd uznesením z 9. marca 2010 zastavil z dôvodu nezaplatenia súdneho poplatku (uznesenie nadobudlo právoplatnosť 7. apríla 2010).

6. Dňa 22. septembra 2010 sa uskutočnila ohliadka na mieste samom, na základe ktorej malo dôjsť k pokusu o mimosúdne rokovanie medzi účastníkmi konania.

7. Dňa 21. októbra 2010 bol okresnému súdu doručený návrh navrhovateľov na mimosúdnu dohodu, ktorý okresný súd doručil odporcom 2. decembra 2010; odporcovia sa k tomuto návrhu vyjadrili podaním z 15. decembra 2010, ktorým návrh na mimosúdnu dohodu odmietli.

8. Prípisom z 13. apríla 2011 okresný súd vyzval navrhovateľov, aby predložili doklady k prístavbe rodinného domu – stavebné povolenie. Navrhovatelia požadované doklady predložili 5. mája 2011.

9. Dňa 2. júna 2011 okresný súd nariadil termín pojednávania na 4. júl 2011; pojednávanie sa uskutočnilo a bolo odročené na 18. august 2011 na účely výsluchu svedkov – pôvodných vlastníkov nehnuteľnosti.

10. Navrhovatelia sa podaním zo 4. augusta 2011 domáhali rozšírenia návrhu proti odporčkyni v 1. rade (sťažovateľke).

11. Na pojednávaní uskutočnenom 18. augusta 2011 okresný súd vypočul svedkov a pojednávanie odročil na účely odstránenia nedostatkov návrhu navrhovateľov zo 4. augusta 2011; na odstránenie nedostatkov tohto návrhu boli navrhovatelia vyzvaní

uznesením okresného súdu z 22. augusta 2011 (navrhovatelia reagovali na výzvu okresného súdu podaním doručeným 2. septembra 2011).

12. Uznesením z 11. novembra 2011 okresný súd rozhodol o nepripustení návrhu navrhovateľov na rozšírenie návrhu na začatie konania (uznesenie nadobudlo právoplatnosť 6. decembra 2011, pozn.).

13. Okresný súd 15. decembra 2011 nariadil termín pojednávania na 30. január 2012, na ktorom vo veci samej rozsudkom rozhodol (rozsudok dosiaľ nenadobudol právoplatnosť, keďže tak navrhovatelia, ako aj odporcovia podali proti nemu odvolanie).

II.

Podľa čl. 127 ods. 1 ústavy ústavný súd rozhoduje o sťažnostiach fyzických osôb alebo právnických osôb, ak namietajú porušenie svojich základných práv alebo slobôd, alebo ľudských práv a základných slobôd vyplývajúcich z medzinárodnej zmluvy, ktorú Slovenská republika ratifikovala a bola vyhlásená spôsobom ustanoveným zákonom, ak o ochrane týchto práv a slobôd nerozhoduje iný súd.

Ústavný súd návrh na začatie konania predbežne prerokuje podľa § 25 ods. 1 zákona Národnej rady Slovenskej republiky č. 38/1993 Z. z. o organizácii Ústavného súdu Slovenskej republiky, o konaní pred ním a o postavení jeho sudcov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o ústavnom súde“) na neverejnom zasadnutí bez prítomnosti navrhovateľa a zisťuje, či nie sú dôvody na odmietnutie návrhu podľa § 25 ods. 2 zákona o ústavnom súde.

Podľa § 25 ods. 2 zákona o ústavnom súde môže ústavný súd na predbežnom prerokovaní odmietnuť uznesením bez ústneho pojednávania návrhy, na ktorých prerokovanie nemá právomoc, návrhy, ktoré nemajú náležitosti predpísané zákonom, nepripustné návrhy alebo návrhy podané niekým zjavne neoprávneným, ako aj návrhy podané oneskorene. Ústavný súd môže odmietnuť aj návrh, ktorý je zjavne neopodstatnený. Ak ústavný súd navrhovateľa na také nedostatky upozornil, uznesenie sa nemusí odôvodniť.

Z citovaného § 25 ods. 2 zákona o ústavnom súde vyplýva, že úlohou ústavného súdu pri predbežnom prerokovaní sťažnosti je tiež posúdiť, či táto nie je zjavne neopodstatnená. V súlade s konštantnou judikatúrou ústavného súdu o zjavne neopodstatnenú sťažnosť ide vtedy, keď namietaným postupom alebo namietaným rozhodnutím príslušného orgánu verejnej moci nemohlo dôjsť k porušeniu základného práva alebo slobody, ktoré označil sťažovateľ, a to buď pre nedostatok príčinnej súvislosti medzi označeným postupom alebo rozhodnutím príslušného orgánu verejnej moci a základným právom alebo slobodou, porušenie ktorých sa namietalo, ale aj vtedy, ak v konaní pred orgánom verejnej moci vznikne procesná situácia alebo procesný stav, ktoré vylučujú, aby tento orgán porušoval uvedené základné právo, pretože uvedená situácia alebo stav takúto možnosť reálne nepripúšťajú (IV. ÚS 16/04, II. ÚS 1/05, II. ÚS 20/05, IV. ÚS 55/05, IV. ÚS 288/05).

Ústavný súd považoval za potrebné poukázať tiež na svoju judikatúru, podľa ktorej poskytuje ochranu základnému právu na konanie bez zbytočných prietáhov podľa čl. 48 ods. 2 ústavy (ako aj právu podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru) len vtedy, ak bola sťažnosť pred ústavným súdom uplatnená v čase, keď k namietanému porušeniu označeného práva ešte mohlo dochádzať alebo porušenie v tom čase ešte mohlo trvať (m. m. I. ÚS 34/99, III. ÚS 20/00, II. ÚS 204/03, IV. ÚS 102/05). Ak v čase, keď sťažnosť bola ústavnému súdu doručená, už nemohlo dochádzať k porušovaniu tohto základného práva, ústavný súd sťažnosť odmietne ako zjavne neopodstatnenú podľa § 25 ods. 2 zákona o ústavnom súde (napr. II. ÚS 55/02).

Sťažovateľka namieta, že postupom okresného súdu v konaní vedenom pod sp. zn. 33 C 8/2007 došlo k porušeniu jej základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov podľa čl. 48 ods. 2 ústavy a čl. 38 ods. 2 listiny, ako aj práva podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru.

Účelom základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov je odstránenie stavu právnej neistoty, v ktorej sa nachádza osoba domáhajúca sa rozhodnutia štátneho orgánu. Samotným prerokovaním veci na súde alebo na inom štátnom orgáne sa právna neistota neodstráni. K vytvoreniu želaného stavu, t. j. stavu právnej istoty

dochádza v zásade až právoplatným rozhodnutím súdu alebo štátneho orgánu. Preto na naplnenie základného práva podľa čl. 48 ods. 2 ústavy a práva podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru nestačí, aby štátne orgány vec prerokovali, prípadne vykonali rôzne úkony bez ohľadu na ich počet (napr. I. ÚS 10/98, III. ÚS 224/05).

V konaniach o sťažnostiach podľa čl. 127 ods. 1 ústavy, v ktorých sťažovatelia namietajú porušenie svojho základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov podľa čl. 48 ods. 2 ústavy, ústavný súd v súlade so svojou ustálenou judikatúrou vyžaduje preukázanie podania sťažnosti predsedovi príslušného súdu na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov podľa § 3 ods. 4 v spojení s § 62 a nasl. zákona č. 757/2004 Z. z. o súdoch a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o súdoch“). Takúto sťažnosť totiž ústavný súd považuje za účinný prostriedok ochrany základného práva podľa čl. 48 ods. 2 ústavy (ako aj práva podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru), ktorý vzhľadom na subsidiárne postavenie ústavného súdu pri ochrane základných práv a slobôd treba využiť pred podaním sťažnosti ústavnému súdu (porovnaj napr. IV. ÚS 153/03, IV. ÚS 278/04). Účinnosť tohto právneho prostriedku ochrany pred zbytočnými prietahmi v súdnom konaní potvrdzuje aj znenie zákona č. 385/2000 Z. z. o sudcoch a prísediacich a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov, ktorý vo viacerých ustanoveniach zdôrazňuje povinnosť sudcu konať bez zbytočných prietáhov a ustanovuje za také prietahy aj disciplinárnu zodpovednosť [§ 2 ods. 2, § 30 ods. 4, § 52 ods. 1, § 116 ods. 1 písm. b) a § 118 ods. 1 citovaného zákona]. Podobne aj zákon o súdoch v § 64 ods. 1 ustanovuje, že „Účelom vybavovania sťažnosti je zistiť, či v danej veci boli spôsobené prietahy v konaní...“. V zmysle prvej vety druhého odseku citovaného zákonného ustanovenia „Orgán, ktorý vybavuje sťažnosť, je povinný na účel zistenia stavu veci prešetriť všetky skutočnosti...“. Napokon podľa § 64 ods. 3 zákona o súdoch „Ak orgán poverený vybavovaním sťažnosti zistí, že sťažnosť je dôvodná, prijme a zabezpečí vykonanie opatrení na odstránenie nedostatkov, ak je to potrebné, vyvodí za vzniknuté nedostatky voči zodpovedným osobám dôsledky...“.

Ústavný súd vo svojej predchádzajúcej judikatúre viackrát poukázal aj na to, že ak orgán štátnej správy súdov uzná sťažnosť na prietahy v konaní za dôvodnú, nemusí to viesť

bez ďalšieho k prijatiu v nadväznosti na to podanej sťažnosti podľa čl. 127 ústavy (§ 25 ods. 3 zákona o ústavnom súde) na ďalšie konanie, pretože ústavný súd, pridržiavajúc sa doterajšej judikatúry, považuje za potrebné poskytnúť všeobecnému súdu časový priestor na prijatie opatrení s cieľom nápravy a odstránenia protiprávneho stavu zapríčineného nečinnosťou alebo neefektívnou činnosťou (IV. ÚS 78/07, IV. ÚS 59/08, IV. ÚS 27/09).

V prípade, ak všeobecný súd, reagujúc na sťažnosť sťažovateľky podľa § 62 a nasl. zákona o súdoch, prijme opatrenia smerujúce k zabezpečeniu ochrany jej základného práva, zakladá to podľa doterajšej judikatúry ústavného súdu dôvod na odmietnutie sťažnosti z dôvodu zjavnej neopodstatnenosti.

Zo zistení ústavného súdu vyplýva, že sťažovateľka sťažnosť na prerokovanie veci bez zbytočných prieťahov podľa § 62 a nasl. zákona o súdoch predsedovi okresného súdu podala 17. októbra 2011. Po podaní sťažnosti okresný súd po vykonaní procesných úkonov dôležitých na zabezpečenie plynulého priebehu pojednávania 15. decembra 2011 nariadil termín pojednávania vo veci sťažovateľky na 30. január 2012, na ktorom vo veci samej aj rozsudkom rozhodol. Z uvedeného vyplýva, že okresný súd po podaní sťažnosti začal vo veci intenzívne konať, t. j. prostredníctvom tejto sťažnosti sa zabezpečila efektívna ochrana jej základného práva podľa čl. 48 ods. 2 ústavy, ako aj práva podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru, pričom v čase doručenia sťažnosti ústavnému súdu (22. novembra 2011, pozn.) k prieťahom v namietanom konaní už nedochádzalo.

Uvedené skutočnosti zakladajú dôvod na odmietnutie sťažnosti z dôvodu zjavnej neopodstatnenosti. Na podporu tohto záveru ústavný súd vzal do úvahy aj doterajší priebeh namietaného konania, ktoré považuje za skutkového (časová náročnosť dokazovania, potreba zadovážiť si listinné dôkazy a uskutočniť ohliadku na mieste samom) i právneho hľadiska za pomerne zložité, pričom na jeho doterajšej dĺžke sa negatívne prejavila aj nedostatočná súčinnosť účastníkov konania (predkladanie listinných dôkazov až po opätovných výzvach) a procesné úkony, ktoré v jeho priebehu uplatnili; ide o procesné návrhy, na ktorých uplatnenie mali právo, ale s ktorými sa okresný súd musel vysporiadať, čo objektívne predĺžilo doterajšiu dĺžku konania (vzájomný návrh zo strany odporcov, návrh

navrhovateľov na rozšírenie návrhu na začatie konania, pokus o mimosúdnu dohodu, na ktorý okresný súd poskytol po obojstrannom súhlase účastníkov po vykonaní ohliadky na mieste samom mesačnú lehotu).

Na tomto základe ústavný súd konštatujúc, že doterajšia činnosť okresného súdu v namietanom konaní síce nebola optimálna (keďže v jeho doterajšom priebehu došlo aj k obdobiam krátkodobej neodôvodnenej nečinnosti okresného súdu, pozn.), ale po podaní sťažnosti podľa § 62 a nasl. zákona o súdoch predsedovi okresného súdu došlo k náprave (okresný súd za tri a pol mesiaca od jej podania vo veci meritórne rozhodol, pozn.), dospel k záveru, že sťažnosť je zjavne neopodstatnená, a preto ju pri predbežnom prerokovaní z tohto dôvodu podľa § 25 ods. 2 zákona o ústavnom súde odmietol.

Po odmietnutí sťažnosti bolo už bez právneho dôvodu zaoberať sa ďalšími návrhmi sťažovateľky.

Nad rámec odôvodnenia tohto uznesenia ústavný súd považoval za potrebné uviesť, že v prípade, ak by krajský súd na základe odvolania účastníkov konania rozsudok okresného súdu z 30. januára 2012 zrušil a vec mu vrátil na ďalšie konanie, pričom jeho ďalší postup v namietanom konaní by nesmeroval plynule a efektívne k jeho právoplatnému skončeniu, nič by nebránilo sťažovateľke podať opätovne sťažnosť ústavnému súdu v tejto veci.

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 1. marca 2012